

Misiunea de Observare a Alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 | Deschiderea secțiilor de votare

#observatorPromoLEX

Misiunea de Observare a Alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020

DESCHIDEREA SECȚIILOR DE VOTARE

Ora 9:00

1 noiembrie 2020

Ora: 9:00

Misiunea de Observare Promo-LEX a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 constată că până la ora 9:00 Misiunea a recepționat 63 de rapoarte de incidente de la observatori, prezentul comunicat incluzând 35 de incidente prelucrate de echipa centrală a Misiunii Promo-LEX la ora respectivă:

Deschiderea secțiilor de votare:

Misiunea Promo-LEX de observare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 constată,

Acces restricționat pentru observatori sau obstrucționarea procesului de observare liberă în secția de votare– 1 caz.

- **SV 36/7 UTA Găgăuzia, Comrat.** Observatorului Promo-LEX i-a fost restricționat accesul în SV până la ora 6:55. Observatorul s-a prezentat la SV la ora 6:40, iar Președintele BESV a motivat aceasta prin faptul că, observatorii trebuie să fie prezenți la ora 6:30.

Prezența materialelor de publicitate, afișaje, panouri electorale în raza secției de votare (100 metri de la localul secției) – 6 cazuri.

- **SV 7/6, Cahul, Văleni.** Pe panoul de publicitate din raza de 100 m ai secției au fost depistate materiale publicitare în favoarea a doi concurenți. Președintele BESV a comunicat OTS Promo-LEX că nu le-a observat. La moment sunt scoase.
- **SV 01/266, Chișinău, Vadul lui Vodă.** La o distanță de cca. 20 metri de la SV este amplasat un afișaj electoral al unui candidat. Președintele BESV a fost informat și a spus că va lua atitudine.
- **SV 13/001, Dondușeni.** În raza de 100 m de la SV sunt amplasate pliante electorale A4 ale unui candidat.
- **SV 16/2, Edineț.** În fața SV, la aproximativ 70 metri, este situat sediul unui concurent, iar pe poarta acestuia sunt amplasate trei bannere cu candidatul. La informarea președintelui BESV despre situația respectivă, acesta nu a avut o reacție.
- **SV 36/4, UTAG, Comrat.** La o distanță de aproximativ 70 de metri de la SV se află bannerul unui candidat.
- **SV 18/54, Florești, Rădulenii Vechi.** La aproximativ 50

metri de SV este amplasat bannerul unui candidat.

Urnele de vot nu au fost sigilate potrivit procedurilor legale/ ruperea/ deteriorarea sau absența sigiliilor pe urnele de vot – 5 cazuri.

- **SV 01/221, Chișinău, Rîșcani.** La ora 06.55, urnele staționare au fost sigilate doar cu câte 2 sigilii. Președintele BESV a menționat că toate sigiliile recepționate au fost utilizate și că nu are mai multe.
- **SV 35/72 Ungheni, Valea Mare.** 0 urnă staționară a fost sigilată cu 3 sigilii, iar pe altă urnă staționară au fost aplicate 2 sigilii. Președintele BESV a explicat că acest număr de sigilii i-au fost oferite.
- **SV 28/52, Sîngerei, Pepeni.** Urna de vot a fost sigilata doar cu 2 sigilii. La întrebarea observatorului, președintele BESV a spus, că are trei urne de vot și nu are destule sigilii pentru fiecare.
- **SV 1/329, Federația Rusă, regiunea Moscova.** Dat fiind faptul că urna de vot avea disponibile doar 2 poziții pentru aplicarea sigiliilor, au fost aplicate 2 sigilii.
- **SV 1/416, România, Sibiu.** Dat fiind faptul că urna de vot acordată SV este diferită decât cele utilizate pe teritoriul Republicii Moldova, a fost posibilă aplicarea unui singur sigiliu, la portiera deasupra urnei.

Înteruperea procesului de filmare a operațiunilor electorale privind deschiderea secției de votare sau a procedurilor de numărare a buletinelor de vot – 6 cazuri.

- **SV 27/37 Rîșcani, Răcăria.** Camera de înregistrare video pornită 7.03.
- **SV 27/25 Rîșcani, Hiliuți.** Camera a fost pornită la 6.59 doar pentru câteva secunde, doar pentru mențiunea că secția de votare a fost deschisă.
- **SV 25/045 Orhei, Mălăiești.** Camera video nu a fost conectata pentru a filma procesul de deschidere a SV.
- **SV 25/040 Orhei, Furceni.** Procesul de filmare s-a

întrerupt pe parcursul monitorizării video a procedurilor de deschidere a SV din cauza unei erori tehnice. Nu lucra blocul pentru energie la care era conectat. Președintele BESV a căutat alt bloc și încerca să rezolve situația.

- **SV 1/415, România, Suceava.** Biroul electoral nu a dispus de un cablu pentru a conecta camera video, din care cauză procesul de pregătire a SV a fost filmat cu telefonul mobil.
- **SV 18/9, Florești, Alexeevca.** Camera video a fost pornită după ce membrii BESV au sigilat urna de vot.

Restricționarea accesului în secția de votare pentru alegători care manifestă simptome ale infecției respiratorii acute (temperatura mai mare de 37 grade Celsius, tuse, respirație îngreunată, etc.) – 1 caz.

- **SV 2/45, Bălți, or. Bălți.** În jurul orei 8:35, la SV a venit o alegătoare, aproximativ 58-60 ani, cu temperatura de 37,4. Membrul BESV nu i-a permis accesul în secție. În scurt timp președintele BESV a informat-o că are voie să intre să voteze. Alegătoarea a refuzat să intre și a plecat.

Transportarea organizată a alegătorilor (autocare, microbuze sau alte unități de transport care în mod normal nu ar avea ce căuta în preajmă) – 1 caz.

- **SV 7/6, Cahul, Văleni.** La ora 8.40, la o distanță de aproximativ 50 m de la SV, s-a oprit un microbuz de culoare albă cu nr. de înmatriculare BZJ 278 din care a coborât în jur de 15 persoane. Microbuzul nu avea nici o inscripție referitor la transportare persoane, fără semn de ruta regulata sau numere galbene.

Deficiențe în funcționarea SIAS Alegeri (suspendarea funcționării; situații când SIAS Alegeri indică faptul că alegătorul a votat, iar acesta susține că nu a votat) – 4 cazuri.

- **SV 01/078, Chișinău, Buiucani.** În intervalul 07.08 – 07.39 au fost observate deficiențe tehnice ale sistemului SIAS Alegeri, sistemul nu a funcționat.
- **SV 01/223, Chișinău, Rîșcani.** Un calculator din cele două ale secției de votare nu poate fi conectat la SIAS Alegeri. La ora 07.40, Președintele BESV a chemat specialiștii de la Moldtelecom, dar până la moment situația nu a fost remediată.
- **SV 01/125, Chișinău, Centru.** SIAS Alegeri nu a funcționat în intervalul 7.00 – 7.30. Președintele BESV a chemat specialiștii după care deficiența a fost înlăturată.
- **SV 1/339, Federația Rusă, Surgut Hanti-Mansiisk.** În pofida prezenței la locul de muncă a operatorilor SIAS "Alegeri", precum și buna funcționare a echipamentelor tehnice (calculatoarele), sistemul informațional de stat SIAS "Alegeri" nu a funcționat până la ora 7:52 (ora Federației Ruse).

Deficiențe în listele electorale (discrepanțe dintre adrese; alegători decedați; semnături în locul altor persoane) – 1 caz.

- **SV 01/092, Chișinău, Buiucani.** Un alegător care recent și-a modificat viza de reședință nu s-a regăsit în lista electorală de bază. Alegătorului nu i s-a permis să voteze pe lista suplimentară chiar dacă a prezentat actul de identitate în care era specificat domicilierea în raza secției respective.

Fotografierea buletinelor de vot, alte încălcări ale secretului votului (prezentarea buletinului cu votul exprimat, amplasarea defectuoasă a cabinelor de vot ce permit vizualizarea opțiunii alegătorului etc.) – 1 caz.

- **SV 01/223, Chișinău, Rîșcani.** Un alegător a fotografiat buletinul de vot. Acest fapt a fost observat de Președinte și membrii BESV. Când i-au fost solicitate

explicații, alegătorul a spus că de fapt în acel moment a dorit să răspundă la un apel. Președintele BESV a menționat că va documenta acest caz.

Încălcarea de către funcționarii electorali a măsurilor de protecție și prevenire a infecției COVID -19 – 4 cazuri.

- **SV 18/026 Florești, Cunicea.** Lista privind rezultatele termometriei a fost îndeplinită după deschiderea SV, la 8:40. Președintele BESV a inclus date în listă fără a fi măsurată temperatura corpului membrilor BESV.
- **SV 18/23, Florești, Cuhureștii de Sus.** Între membrii BESV nu este respectată distanța socială, iar președintele BESV nu poartă mască de protecție. În plus, observatorului nu i-a fost efectuată termometria la momentul prezentării la sediul SV. SV a fost deschisă la orele 06.55.
- **SV 18/9, Florești, Alexeevca.** Membrii BESV nu au avut viziune și nu purtau corect masca de protecție.
- **SV 18/54, Florești, Rădulenii Vechi.** Nu funcționează corect termometrul. La solicitarea observatorilor, membrii BESV au schimbat termometrul.

Altele – 5 cazuri

- **SV 4/14, Anenii Noi, Todirești.** A fost deconectată energia electrică. Nu este energie electrică în jumătate de stat. Președintele BESV a raportat situația, la moment nu este încă remediată situația.
- **SV 32/21 Ștefan Vodă, Popeasca.** În Procesul Verbal de deschidere a secției de votare a fost menționată prezența a 3 cabine de vot, pe când în SV sunt prezente doar 2 cabine de vot.
- **SV 18/002, Florești, Florești.** Înainte de deschiderea SV, pe listele electorale de bază au fost declarați un număr de 2699 de alegători. După deschiderea SV, președinta BESV a ținut să menționeze că a fost telefonată de către reprezentanții CEC și au solicitat

de a exclude numărul de 19 alegători cărora li s-a eliberat certificate cu drept de vot.

- **SV 37/3, Regiunea transnistreană, Anenii Noi.** La ora 08:07, dat fiind faptul că a bifat eronat cu pixul în buletinul de vot, un alegător a solicitat un alt buletin. Membrii BESV însă au refuzat să-i ofere un buletin nou, din care cauză alegătorul a aplicat ștampila "votat" în buletinul marcat cu pixul. După acest caz, președintele BESV a explicat membrilor BESV că ei sunt obligați să ofere alt buletin la cererea alegătorului.
- **SV 01/092, Chișinău, Buiucani.** Procesul-verbal privind deschiderea secției de votare a fost întocmit cu întârziere, la ora 7.11. La acel moment deja votase 3 alegători.

Comunicatul este elaborat în cadrul Misiunii de observare a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020 desfășurată de Asociația Promo-LEX cu suportul financiar al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID) prin Programul „Democrație, Transparență și Responsabilitate”, al Departamentului Buna Guvernare al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Monitorizarea alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020”, precum și al Consiliului Europei prin proiectul „Suport pentru observarea civică a alegerilor prezidențiale din 2020 în secțiile de votare create în străinătate”. Componenta „Discursul instigator la ură” este susținută de către Departamentul justiție și drepturile omului al Fundației Soros Moldova prin proiectul „Consolidarea unei platforme de dezvoltare a activismului și educației de Drepturi ale Omului în Republica Moldova – etapa a IV-a”.

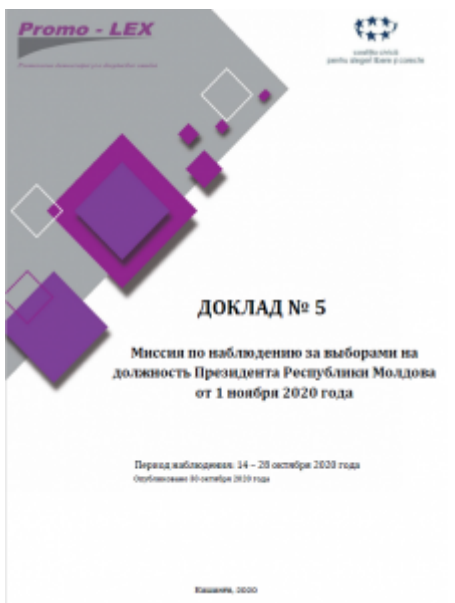
Opiniile exprimate în rapoartele și comunicatele publice ale MO Promo-LEX aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al finanțatorilor sau partenerilor. Conținutul acestui document poate fi supus revizuirilor redacționale.

În cazul în care apar discrepanțe între textul în limba română și traducerea acestuia în altă limbă, prevalează prevederile stabilite de textul în limba română.

Pentru mai multe detalii, contactați:

Inga Stegarescu, Ofițer de comunicare al Misiunii de Observare Promo-LEX a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020: GSM 069269684, e-mail: inga.stegarescu@promolex.md

RAPORTUL nr. 5 | Misiunea de Observare a Alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020

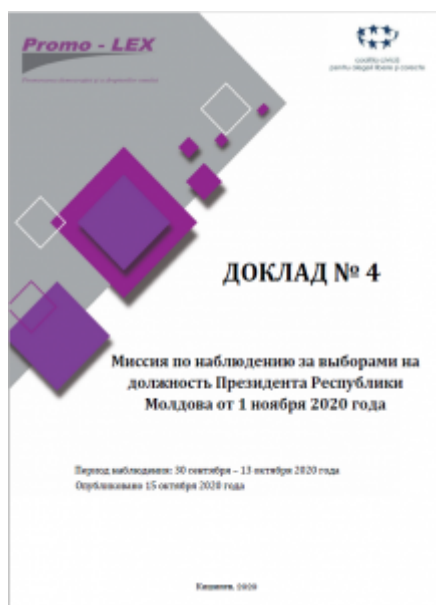
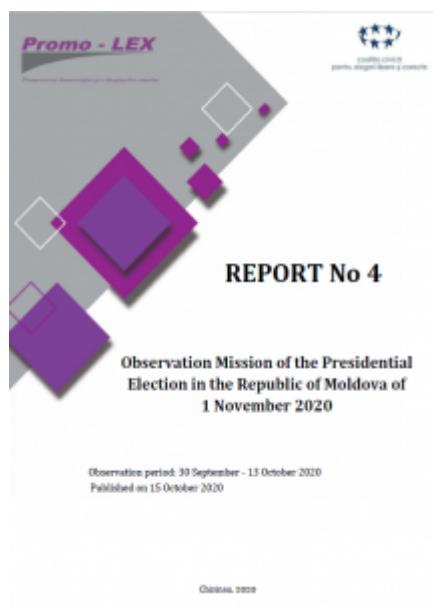
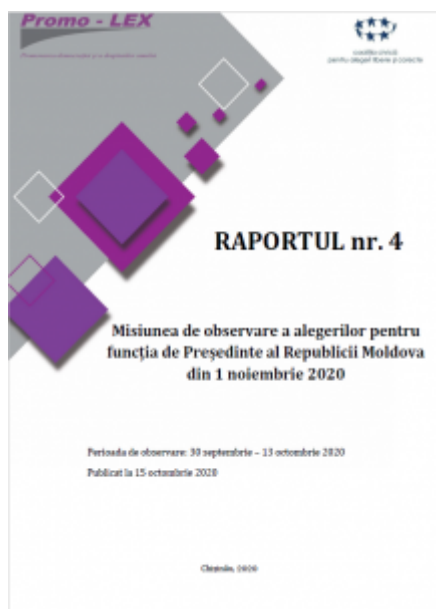
RAPORTUL nr. 4 | Monitorizarea civică a reformei Poliției în

Republica Moldova

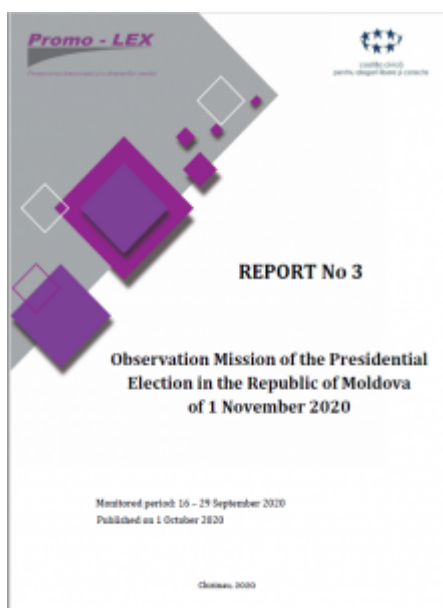
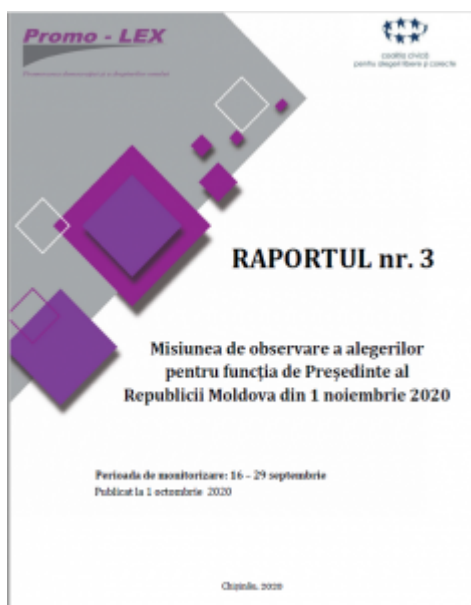

RAPORTUL nr. 4 | Misiunea de Observare a Alegerilor pentru

funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020

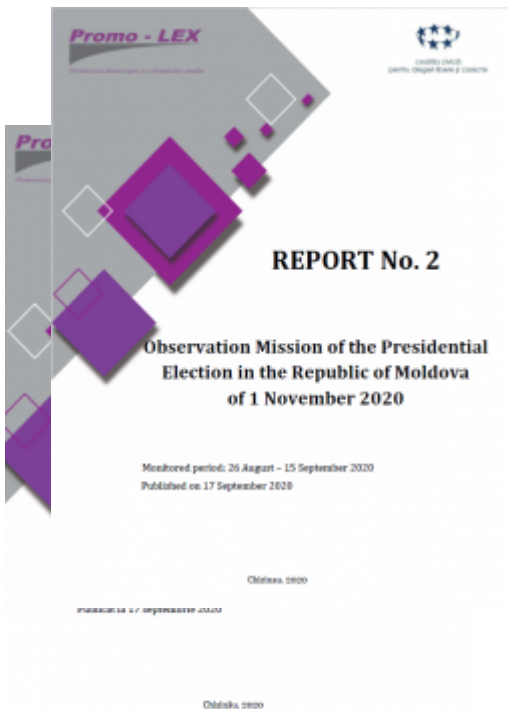
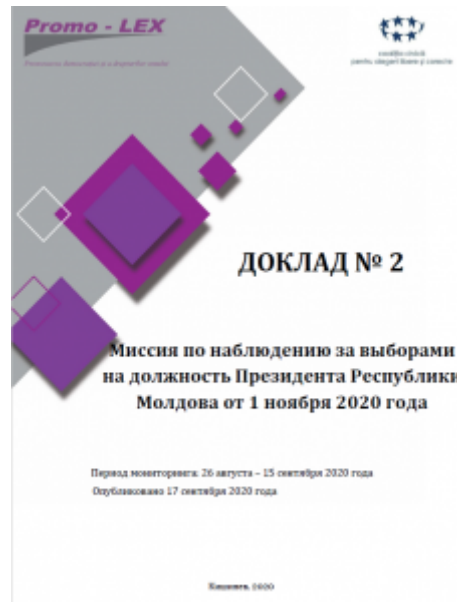
RAPORTUL nr. 3 | Misiunea de Observare a Alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020

Raport | Finanțarea partidelor politice în Republica Moldova. Semestru I, 2020

RAPORTUL nr. 2 | Misiunea de Observare a Alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020

Opinia Asociației Promo-LEX privind proiectul de Lege

pentru aprobarea Strategiei de asigurare a independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021-2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia

Nr. 129 din 29 august 2020

Expediat prin poștă electronică la adresa strategie@justice.gov.md

Domnului Radu Foltea, secretar de stat Ministerul Justiției

Copie: Domnului Pavel VOICU, Ministrul Afacerilor Interne

Domnului Sergiu PAIU, Șeful Inspectoratului General al
Poliției

Stimat domn Secretar de Stat,

Asociația Promo-LEX, în temeiul Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional și Regulamentului Parlamentului aprobat prin Legea nr. 7979-XIII din 2 aprilie 1996, își manifestă interesul față de participarea la procesul de consultare publică a proiectului de Lege pentru aprobarea Strategiei pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021- 2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia[1].

Respectiv, Asociația Promo-LEX, în calitate de parte interesată, se adresează Ministerului Justiției cu solicitarea de a fi examinate constatările, concluziile și recomandările

Asociației vizavi de proiectul înaintat pentru consultare publică, din cadrul prezentei Opinii. Menționez că Asociația Promo-LEX monitorizează începând cu anul 2018 implementarea Strategiei de Dezvoltare a Poliției (SDP) 2016-2020 și a Matricea de Politici pentru implementarea Programului de Suport bugetar pentru reforma poliției. În acest context prezintăm constatările și recomandările cu privire la proiectul Strategiei pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021- 2024 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia din perspectiva implementării SDP.

CONSTATĂRI ȘI RECOMANDĂRI:

În cadrul Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021- 2024, sunt câteva activități care implică poliția și subdiviziunile sale:

- La pct. 3.1.2, în cadrul obiectivului de reorganizare a sistemului procuraturii este prevăzută acțiunea privind efectuarea studiului privind dislocarea procuraturilor în scopul consolidării capacităților instituționale și utilizării eficiente a resurselor disponibile și **analiza oportunității optimizării subdiviziunilor ofițerilor de urmărire penală din cadrul inspectoratelor de poliție potrivit hărții dislocării procuraturilor și instanțelor judecătorești**. *Deși în această activitate urmează a fi implicat Ministerul Afacerilor Interne, considerăm că la elaborarea acestui studiu este necesar a fi implicați și reprezentanții IGP și în special al organului de urmărire penală al IGP, aceștia fiind în mod direct influențați de o eventuală optimizare.*

În mod suplimentar, în vederea asigurării continuității și durabilității reformelor desfășurate dar și a resurselor utilizate, considerăm necesar și relevant luarea în considerare:

- A faptului renovării și modernizării sediilor unor Inspectorate de Poliție (Criuleni și Telenești), dar și renovării cu suportul Uniunii Europene a 9 izolatoare de detenție provizorie (Edineț, Râșcani, Sângerei, Orhei, Ungheni, Hâncești, Căușeni, Cimișlia, Cahul), care la fel funcționează în sistem regionalizat[2].
- De asemenea, potrivit pct. 2.1.1 din Planul de acțiuni privind implementarea SDP, până la finele anului 2020 urmează a fi create condiții suplimentare pentru desfășurarea procedurilor în cadrul urmăririi penale în conformitate cu prevederile legale. Direcția Generală Urmărire Penală la finele anului 2019 era în proces de elaborare a cerințelor minime obligatorii pentru camerele de audiere, de prezentare spre recunoaștere a persoanei și de întrevvedere confidențială între persoanele bănuite și apărător din cadrul subdiviziunilor teritoriale ale Poliției.[3]
- Totodată, menționăm că sub-acțiunea 2.2.1 din planul de acțiuni pentru implementarea SDP „Stabilirea rolului, locului și atribuțiilor subdiviziunilor de urmărire penală din cadrul Poliției în contextul reformei sectorului judiciar” nu a fost realizată. Motivul nerealizării ține de constatarea grupului de lucru inter-instituțional instituit, precum că acțiunea propusă este derivată dintr-o activitate a Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016. O altă explicație invocată ține de faptul că realizarea ei este posibilă doar după o activitate desfășurată în acest sens la nivel interministerial, în conformitate cu Strategia de reformă a sectorului justiției.[4] *Astfel, este necesară includerea acestei activități în noua strategie a sectorului justiției și asigurarea implementării acesteia la o etapă premergătoare celei de desfășurare a studiului privind optimizarea organelor de urmărire penală.*
- La pct. 3.2.7 în cadrul obiectivului de asigurare a ordinii și securității în cadrul instanțelor

judecătorești sunt prevăzute acțiunile privind **organizarea și consolidarea capacităților poliției judecătorești** dar și asigurarea instanțelor judecătorești cu necesarul de personal al poliției judecătorești. În mod similar menționăm că deși în această activitate urmează a fi implicat Ministerul Afacerilor Interne, considerăm că la elaborarea acestui studiu este necesar a fi implicați și reprezentanții IGP, or până la moment atribuțiile de aducere silită sunt exercitate de ofițerii de sector din cadrul subdiviziunilor teritoriale ale poliției.

Menționăm că în cadrul monitorizării civice a reformei poliției, Promo-LEX a constatat că atribuția de aducere silită a persoanelor este considerată de către IGP dar și de către ofițerii de sector, drept o sarcină nespecifică funcției unui ofițer de sector[5]. Totodată, potrivit IGP atribuțiile privind aducerea silită urmau să fie preluate de Ministerul Justiției conform Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016.

Inclusiv din cauza păstrării acestei atribuții nespecifice funcției de ofițer de sector, Promo-LEX a calificat sub-acțiunea 4.1.3. privind stabilirea clară a competențelor ofițerilor de sector drept realizată parțial[6]. Mai mult decât atât, din cauza ocupării timpului ofițerilor de sector cu aducerile silite, este pusă în pericol implementarea concepției privind activitatea polițienească comunitară. Subliniem că această concepție a fost aprobată în anul 2018[7], care a fost și este obiectul eforturilor desfășurate de IGP, cu suportul partenerilor și donatorilor. Astfel, considerăm imperios necesar, identificarea soluțiilor privind asigurarea exercitării atribuției de aducere silită de către autoritatea competentă, eventual de către poliția judecătorească, dar fără ca exercitarea acestei atribuții improprii să fie pusă pe seama ofițerilor de sector.

Pe lângă problemele semnalate supra, în procesul de

monitorizare a fost constatată încă o problemă ce necesită soluționare cu concursul Ministerului Justiției. Aceasta ține de modificarea cadrului legal privind activitatea specială de investigații. Potrivit IGP și MAI, încă la 31.07.2017 un proiect de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative (Legea instituțiilor financiare nr. 550-XIII din 21.07.1995, Codul de procedură penală al Republicii Moldova, Legea nr. 59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigații), elaborat de un grup de lucru interministerial, a fost înaintat de Ministerul Justiției pentru consultări publice. Fără a fi recepționat un răspuns, la 27 iunie 2019, Ministerul Afacerilor Interne a adresat în mod repetat, Ministerului Justiției o solicitare de examinare a unor amendamente și inițierea procesului de adoptare a acestora. Amendamentele propuse vizează modificări inclusive la Codul de Procedură Penală și Legea nr. 59/2012 privind activitatea specială de investigații. Potrivit autorilor, amendamentele propuse urmăresc anticiparea eventualelor impedimente pentru urmărirea și atragerea la răspundere penală a făptuitorilor; concentrarea eforturilor organelor de urmărire penală în vederea investigării infracțiunilor cu grad de pericol social sporit; evitarea neconstituționalității unor norme. La fel e urmărită, asigurarea protecției drepturilor și libertăților fundamentale prin instituirea unor garanții suplimentare; înlăturarea unor lacune existente în legislație; precum și alte obiective cu scopul armonizării legislației. Totuși, pe parcursul anului 2019, modificările propuse prin respectivul proiect de lege nu au fost aprobate. Din acest motiv, deși întârzierea nu este imputabilă instituțiilor implementatoare (adică MAI și IGP), Promo-LEX apreciază deja doi ani la rând, sub-acțiunea 2.2.3 din SDP, privind adaptarea cadrului legal privind activitatea specială de investigații la standardele comunitare, drept nerealizată. [\[8\]](#)

Fără a afirma că este o problemă de sistem și ține neapărat de implementarea unei strategii în sectorul justiției, considerăm că tergiversarea promovării sau omisiunea avizării unui

proiect de lege care vine să îmbunătățească activitatea poliției, afectează imaginea justiției și necesită o examinare aparte. Totodată, în cazul în care se constată că problema respectivă nu este un caz singular, propunem examinarea oportunității includerii unei acțiuni în cadrul Strategiei, care să soluționeze eficient inclusiv acest aspect de colaborare inter-instituțională.

Pavel Postica,
Directorul Programului Monitorizare Procese Democratice
Asociația Promo-LEX

[1] [Proiectul Strategiei](#) pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2021-2024

[2] [Raportul](#) nr. 3 privind monitorizarea civică a Reformei Poliției, pg. 47-51

[3] *Ibidem* pg. 42

[4] *Ibidem* pg. 47

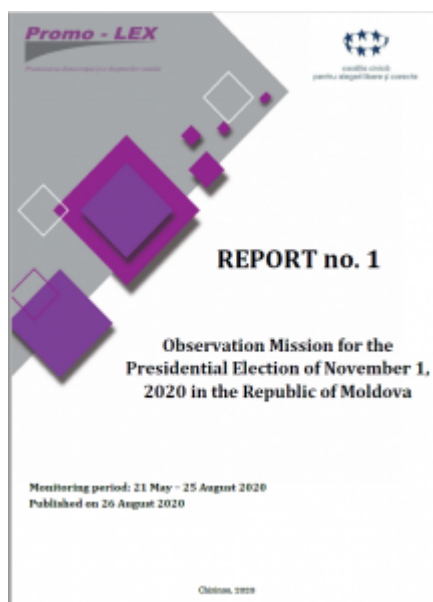
[5] [Raportul nr. 2](#) privind monitorizarea civică a Reformei Poliției, pg. 17-20

[6] [Raportul](#) nr. 3 privind monitorizarea civică a Reformei Poliției, pg. 64-65

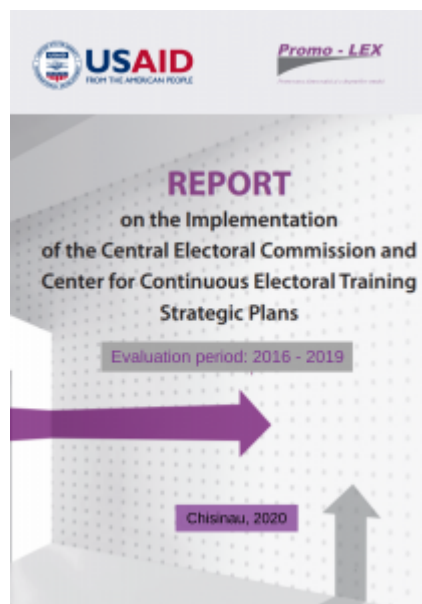
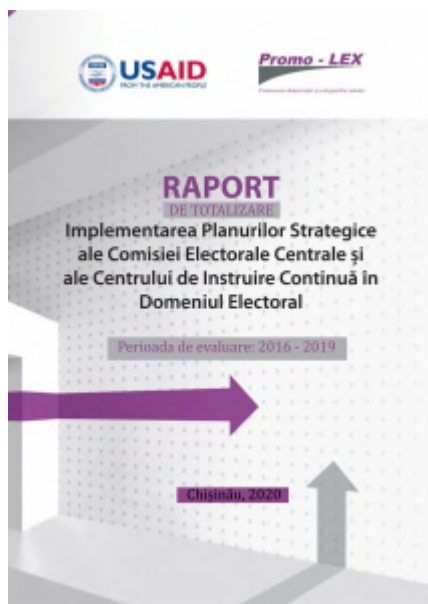
[7] [Hotărârea](#) Guvernului nr. 100 din 30.01.2018 pentru aprobarea Concepției și a Planului de acțiuni pe anii 2018-2020 privind activitatea polițienească comunitară

[8] [Raportul](#) nr. 3 privind monitorizarea civică a Reformei Poliției, pg. 46

RAPORTUL nr. 1 | Misiunea de Observare a Alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020

Raport de Totalizare: Implementarea Planurilor Strategice ale Comisiei Electorale Centrale și ale Centrului de Instruire Continuă în Domeniul Electoral. Perioada de Evaluare: 2016-2019

ОТЧЕТ

Реализация Стратегических Планов
Центральной Избирательной Комиссии и
Центра Непрерывного Образования
в Избирательной Сфере

Период: 2016-2019

Киев, 2020